

Objaśnienia podatkowe z 8 grudnia 2022 r.

**Oświadczenia i wnioski mające wpływ
na wysokość zaliczek na podatek
dochodowy od osób fizycznych
pobieranych przez płatników tego
podatku**

Spis treści

1. Czego dotyczą objaśnienia	3
2. Podstawa prawna i moc wiążąca objaśnień	3
3. Płatnicy zaliczek	3
4. Oświadczenia i wnioski podatników mające wpływ na obliczenie zaliczek przez płatników	5
4.1. Informacje ogólne	5
4.2. Oświadczenie o stosowaniu/niestosowaniu pomniejszenia zaliczki o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek	8
4.3. Oświadczenie o zamiarze preferencyjnego opodatkowania dochodów z małżonkiem albo jako osoba samotnie wychowująca dziecko	12
4.4. Oświadczenie o stosowaniu ulgi na powrót, ulgi dla rodzin 4+ oraz ulgi dla pracujących seniorów	14
4.5. Oświadczenia i wnioski o stosowaniu/niestosowaniu kosztów uzyskania przychodów	15
4.6. Wniosek o stosowanie/niestosowanie ulgi dla młodych	18
4.7. Wniosek o stosowanie wyższej stawki podatku	20
4.8. Wniosek o niepobieranie zaliczek	20
4.8. Odpowiedzialność podatnika lub płatnika	23
5. Decyzja organu podatkowego w sprawie zaliczek pobieranych przez płatnika	23
6. Zaliczki a podatek należny	23
7. Podsumowanie	24

1. Czego dotyczą objaśnienia

Objaśnienia dotyczą oświadczeń i wniosków mających wpływ na wysokość zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych (**dalej: zaliczki**), które obliczają i pobierają płatnicy tego podatku.

Objaśnienia zawierają ogólne wyjaśnienia na temat podmiotów pełniących funkcję płatnika podatku PIT, rodzajów oświadczeń i wniosków, zasad ich składania oraz skutków jakie wywołują.

Objaśnienia uwzględniają stan prawny obowiązujący od 1 stycznia 2023 r., w tym przepisy art. 31a, 31b i 31c ustawy PIT¹, które zostały wprowadzone ustawą Niskie Podatki² oraz mają zastosowanie do dochodów uzyskanych od 2023 r.

2. Podstawa prawna i moc wiążąca objaśnień

Objaśnienia są wydane z urzędu w celu zapewnienia jednolitego stosowania przepisów prawa podatkowego przez organy podatkowe.

Zastosowanie się przez podatnika lub płatnika w okresie rozliczeniowym do objaśnień podatkowych powoduje objęcie ochroną przewidzianą w art. 14k – 14m ustawy – Ordynacja podatkowa.

3. Płatnicy zaliczek

Płatnikiem zaliczek jest:

- osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą,
- osoba prawna,
- jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej

- obowiązana na podstawie przepisów ustawy PIT do obliczenia i pobrania od podatnika zaliczek oraz ich wpłacenia we właściwym terminie organowi podatkowemu.

***Ważne!** W przypadku zakładu pracy płatnikiem może być również osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej.*

Na gruncie ustawy PIT obowiązki płatnika w zakresie poboru zaliczek wykonuje:

¹ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1128, z późn. zm.).

² Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1265, z późn. zm.).

1. **osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej (dalej: zakład pracy)** – od przychodów z pracy na etacie³, zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia społecznego wypłacanych przez zakład pracy oraz z tytułu udziału w nadwyżce bilansowej wypłacanej w spółdzielni pracy (art. 32 ustawy PIT);
2. **rolnicza spółdzielnia produkcyjna** oraz inna spółdzielnia zajmująca się produkcją rolną – od wypłat na rzecz członków oraz ich domowników z tytułu dniówek obrachunkowych, udziału w dochodzie podzielnym spółdzielni oraz zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia społecznego (art. 33 ustawy PIT);
3. **organ rentowy** – od wypłat z tytułu emerytur, rent (w tym socjalnych, strukturalnych), świadczeń przedemerytalnych, zasiłków przedemerytalnych, nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, rodzicielskich świadczeń uzupełniających (art. 34 ust. 2 ustawy PIT), **dalej: organ rentowy od wypłat z tytułu emerytur i rent;**
4. **organ rentowy** – od wypłat z tytułu zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia społecznego (art. 34 ust. 3 ustawy PIT);
5. **osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, osoba prawna i jej jednostka organizacyjna oraz jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej (dalej: zleceniodawca i inna jednostka organizacyjna)** – od dokonywanych na rzecz polskich rezydentów podatkowych świadczeń (pieniężnych i niepieniężnych) z tytułu osobiście wykonywanej działalności (w tym na podstawie umowy zlecenia) oraz z tytułu praw majątkowych (art. 41 ust. 1 ustawy PIT);
6. **bank, placówka pocztowa** oraz inne osoby prawne oraz ich jednostki organizacyjne – od wypłat z tytułu emerytur i rent z zagranicy (art. 35 ust. 1 pkt 1 ustawy PIT);
7. **uczelnia** oraz inna jednostka organizacyjna – od wypłacanych stypendiów (art. 35 ust. 1 pkt 2 ustawy PIT), **dalej: uczelnia;**
8. **areszt śledczy, zakład karny** – od należności za pracę przypadającej tymczasowo aresztowanemu oraz skazanemu (art. 35 ust. 1 pkt 3 ustawy PIT);
9. **centrum integracji społecznej** – od świadczeń integracyjnych i motywacyjnej premii, przyznanych na podstawie ustawy o zatrudnieniu socjalnym⁴ (art. 35 ust. 1 pkt 4 ustawy PIT);
10. **organ zatrudnienia** – od świadczeń pieniężnych z Funduszu Pracy (art. 35 ust. 1 pkt 5 ustawy PIT);

³ Ilekroć jest mowa o przychodach z pracy na etacie oznacza to przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, z pracy nakładczej lub ze spółdzielczego stosunku pracy.

⁴ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 2241).

11. **wojewódzki urząd pracy (dalej: WUP)** – od świadczeń pieniężnych z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (art. 35 ust. 1 pkt 6 ustawy PIT);
12. **spółdzielnia** – od oprocentowania wkładów pieniężnych członków spółdzielni, zaliczonego w ciężar kosztów spółdzielni (art. 35 ust. 1 pkt 7 ustawy PIT);
13. **oddział Agencji Mienia Wojskowego** – od świadczeń pieniężnych na rzecz żołnierzy wynikających z przepisów ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej⁵ (art. 35 ust. 1 pkt 8 ustawy PIT);
14. **podmiot przyjmujący na praktykę absolwencką lub staż uczniowski** – od świadczeń pieniężnych z tytułu odbywania praktyk absolwenckich⁶ lub stażu uczniowskiego⁷ (art. 35 ust. 1 pkt 9 ustawy PIT);
15. **organ egzekucyjny** oraz podmioty niebędące następcą prawnym zakładu pracy **(dalej: organ egzekucyjny)** – od przychodów z pracy na etacie wypłaconych za zakład pracy (art. 42e ustawy PIT).

Ważne! W praktyce mogą wystąpić sytuacje, że ten sam podmiot jest obowiązany do obliczenia, pobrania i wpłacenia zaliczek w związku z zatrudnianiem pracowników oraz w związku z zatrudnianiem zleceniobiorców. W takim przypadku – na gruncie ustawy PIT – mamy do czynienia z dwoma płatnikami, tj. zakładem pracy oraz zleceniodawcą, o których mowa powyżej.

Rodzaj płatnika determinuje sposób w jaki płatnik oblicza zaliczkę na podatek, w tym z uwzględnieniem otrzymanych od podatnika wniosków i oświadczeń.

4. Oświadczenia i wnioski podatników mające wpływ na obliczenie zaliczek przez płatników

4.1. Informacje ogólne

Podatnicy podatku PIT mogą składać następujące oświadczenia i wnioski mające wpływ na wysokość zaliczki/zaliczek obliczanych przez płatników:

1. Oświadczenie o stosowaniu/niestosowaniu pomniejszenia zaliczki o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek⁸;

⁵ Ustawa z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1623).

⁶ Praktyki absolwenckie, o których mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich (Dz. U. z 2018 r. poz. 1244).

⁷ Staż uczniowski, o którym mowa w art. 121a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z późn. zm.).

⁸ Art. 31b ustawy PIT.

2. Oświadczenie o zamiarze preferencyjnego opodatkowania dochodów z małżonkiem albo jako osoba samotnie wychowująca dziecko⁹;
3. Oświadczenie o stosowaniu ulgi na powrót, ulgi dla rodzin 4+ oraz ulgi dla pracujących seniorów¹⁰;
4. Wniosek o stosowanie¹¹/niestosowanie¹² ulgi dla młodych;
5. Wniosek o stosowanie¹³/niestosowanie¹⁴ kosztów uzyskania przychodów;
6. Wniosek o stosowanie wyższej stawki podatku¹⁵;
7. Wniosek o niepobieranie zaliczek¹⁶.

Wymienione oświadczenia i wnioski podatnik składa płatnikowi. Składa je na piśmie lub w dowolny sposób przyjęty przez płatnika, np. poprzez system płacowo-księgowy obowiązujący w danej firmie.

*Ważne! Oświadczenia i wnioski (z wyjątkiem wniosku o stosowanie wyższej stawki podatku) podatnik może złożyć korzystając ze wzorów PIT-2, PIT-2A, PIT-3 udostępnionych przez Ministerstwo Finansów na stronie:
<https://www.gov.pl/web/finanse/pit-formularze>.*

Korzystanie ze wzorów opracowanych przez Ministerstwo Finansów nie jest obowiązkowe. Jeśli jednak podatnik złoży oświadczenie lub wniosek według tych wzorów, to płatnik nie może odmówić ich przyjęcia.

Oświadczenia i wnioski mogą być składane w dowolnym momencie roku podatkowego, z tym że zgodnie z generalną zasadą płatnik uwzględnia to oświadczenie lub ten wniosek najpóźniej od miesiąca następującego po miesiącu, w którym je otrzymał. Więcej czasu na realizację oświadczenia lub wniosku złożonego przez podatnika ma organ rentowy, który uwzględnia oświadczenie lub wniosek podatnika najpóźniej od drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym je otrzymał.

Wycofanie i zmiana złożonego uprzednio oświadczenia lub wniosku następuje w drodze nowego oświadczenia lub wniosku.

⁹ Art. 32 ust. 3 ustawy PIT.

¹⁰ Art. 31a ust. 8 i ust. 9 ustawy PIT.

¹¹ Art. 34 ust. 4b ustawy PIT.

¹² Art. 32 ust. 6 ustawy PIT.

¹³ Art. 32 ust. 7 ustawy PIT.

¹⁴ Art. 32 ust. 6 i ust. 8 oraz art. 41 ust. 11 ustawy PIT.

¹⁵ Art. 41a ustawy PIT.

¹⁶ Art. 31c ust. 1 i ust. 2 ustawy PIT.

Złożone oświadczenia i wnioski:

- dotyczą również kolejnych lat podatkowych,
- wygasają po ustaniu stosunku prawnego stanowiącego podstawę dokonywania świadczeń na rzecz podatnika, co oznacza, że w przypadku, gdy w momencie realizacji świadczenia nie istnieje stosunek prawny łączący podatnika z płatnikiem w odniesieniu do danego rodzaju (źródła) przychodów, płatnik pomija oświadczenia i wnioski uprzednio złożone przez podatnika dla tych przychodów. Jest to generalna zasada, od której przepisy ustawy PIT przewidują wyjątki. Mianowicie, po ustaniu stosunku prawnego płatnik nadal uwzględnia oświadczenia i wnioski podatnika dotyczące:
 - niestosowania ulgi dla młodych,
 - niestosowania podstawowych kosztów uzyskania przychodów dla pracowników lub kosztów uzyskania przychodów według normy 50%.

Podatnik jest obowiązany wycofać lub zmienić złożone uprzednio oświadczenie lub wniosek, jeżeli uległy zmianie okoliczności mające wpływ na obliczenie zaliczek przez płatnika.

Ważne! Oświadczenia i wnioski mające wpływ na obliczenie zaliczek złożone płatnikowi przed 1 stycznia 2023 r. zachowują moc, jeśli nie uległy zmianie okoliczności mające wpływ na obliczenie zaliczek (art. 22 ustawy Niskie Podatki).

Najczęściej zadawane pytania¹⁷

- *Po jakim czasie pracownik powinien złożyć oświadczenie o stosowaniu pomniejszenia zaliczki o 1/12 kwoty zmniejszającej podatek?*
Odpowiedź: Jeśli zatrudnienie trwa i stan faktyczny jest taki sam, to raz złożone oświadczenie ma zastosowanie w kolejnych latach. Podatnik nie musi go ponawiać.
- *Jak postąpić w przypadku wypłat ze stosunku pracy dokonywanych po ustaniu zatrudnienia, np. zatrudnienie do końca września a wypłata do 10-go października?*
Odpowiedź: Obliczając zaliczki po ustaniu zatrudnienia płatnik nie uwzględnia oświadczeń i wniosków złożonych przez byłego pracownika. Wyjątek stanowi wniosek o niestosowaniu ulgi dla młodych oraz wniosek o niestosowaniu kosztów uzyskania przychodów.
- *Czy zaliczkę obliczaną od przychodów z umowy zlecenia należy pomniejszać o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek, jeżeli wypłata dokonywana jest po wygaśnięciu umowy (umowa zlecenia trwała do 31 sierpnia a należności z niej wynikające wypłacono we wrześniu)?*

¹⁷ Pytania opracowane z wykorzystaniem źródła: <https://www.podatki.gov.pl/niskiepodatki/dla-dostawcow-systemow-i-uslug-it/>

Odpowiedź: Jeśli na moment wypłaty zleceniodawcę i zleceniobiorcę nie łączy stosunek prawny, płatnik nie pomniejsza zaliczki o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek.

- *Czy oświadczenia i wnioski złożone w sposób przyjęty u danego pracodawcy mają taki sam skutek jak złożone według szablonu udostępnionego przez Ministerstwo Finansów?*

Odpowiedź: Tak, tym bardziej, że podatnik nie ma obowiązku stosowania wzorów udostępnionych przez Ministerstwo Finansów.

- *Czy wszyscy pracownicy powinni w 2023 r. złożyć nowe oświadczenie o stosowaniu pomniejszenia zaliczki o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek? Czy oświadczenia złożone przed 2023 r. należy traktować od 2023 r. jako oświadczenie o potrąceniu 1/12 kwoty wolnej?*

Odpowiedź: Jeżeli przed 2023 r. podatnik złożył oświadczenie o stosowaniu pomniejszenia zaliczki o kwotę stanowiącą 1/12 kwoty zmniejszającej i informacje w nim podane są aktualne, to podatnik nie musi ponownie go składać z początkiem 2023 r. Nadal obowiązuje oświadczenie złożone w latach poprzednich, co oznacza, że w 2023 r. płatnik będzie pomniejszał zaliczkę na podatek o kwotę 300 zł.

4.2. Oświadczenie o stosowaniu/niestosowaniu pomniejszenia zaliczki o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek

4.2.1. Czym jest kwota zmniejszająca podatek oraz skutki jej stosowania

Kwota zmniejszająca podatek jest elementem skali podatkowej. Od 1 lipca 2022 r. obowiązuje skala podatkowa, w której próg dochodów wynosi 120 000 zł, podstawowa stawka podatku 12%, a kwota zmniejszająca podatek 3 600 zł. Nadwyżka ponad kwotę 120 000 zł jest opodatkowana stawką 32%.

Podstawa obliczenia podatku w złotych		Podatek wynosi
ponad	do	
	120 000	12% minus kwota zmniejszająca podatek 3 600 zł
120 000		10 800 zł + 32% nadwyżki ponad 120 000 zł

Kwota zmniejszająca podatek generuje kwotę wolną od podatku, czyli maksymalną wysokość podstawy obliczenia podatku, która nie rodzi obowiązku zapłaty podatku (podatek obliczony od tej podstawy wynosi 0 zł).

Od 1 stycznia 2022 r. kwota wolna wynosi 30 000 zł, co przy stawce 12% wynika z następującego działania $3\,600\text{ zł} \div 12\% = 30\,000\text{ zł}$.

Kwota wolna w wysokości 30 000 zł oraz kwota zmniejszająca podatek 3 600 zł mają zastosowanie do dochodów całorocznych (uzyskanych od początku roku podatkowego).

Do dochodów miesięcznych – od których płatnicy podatku dochodowego obliczają zaliczki na podatek PIT – ma zastosowanie 1/12 kwoty zmniejszającej podatek, czyli 300 zł ($3\,600\text{ zł} \div 12$). Jej odpowiednikiem jest „miesięczna” kwota wolna w wysokości 2 500 zł ($300\text{ zł} \div 12\%$, odpowiednio $30\,000\text{ zł} \div 12$ miesięcy).

Oznacza to, że w skali miesiąca podatnik nie zapłaci podatku od kwoty 2 500 zł, pod warunkiem, że zaliczka na podatek będzie przez płatnika pomniejszana o 300 zł ($2\,500\text{ zł} \times 12\% - 300\text{ zł} = 0\text{ zł}$).

Ważne! Podatnik ma wpływ na stosowanie przez płatnika pomniejszenia zaliczki o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek.

4.2.2. Stosowanie pomniejszenia zaliczki o 1/12 kwoty zmniejszającej podatek „z mocy ustawy”

Na gruncie ustawy PIT czterech płatników tego podatku pomniejsza obliczone zaliczki o 1/12 kwoty zmniejszającej podatek (tj. o 300 zł) „z mocy ustawy”. Oznacza to, że dla stosowania tego pomniejszenia podatnik nie musi składać płatnikowi żadnego oświadczenia.

Płatnikami tymi są:

- rolnicza spółdzielnia produkcyjna,
- organ rentowy od wypłat z tytułu emerytur i rent,
- organ zatrudnienia,
- WUP,
- organ egzekucyjny,

– o których mowa w części „3. Płatnicy zaliczek”.

Pomniejszenie zaliczki na podatek o kwotę 300 zł „z mocy ustawy” oznacza, że członkowie rolniczej spółdzielni produkcyjnej, emeryci, renciści, osoby pobierające świadczenia przedemerytalne, zasiłek przedemerytalny, nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, rodzicielskie świadczenie uzupełniających, zasiłek dla bezrobotnych, świadczenie z FGŚP lub zaległe świadczenia z pracy wypłacane przez organ egzekucyjny, nie muszą składać ww. płatnikom oświadczenia o stosowaniu pomniejszenia zaliczki o 1/12 kwoty zmniejszającej podatek.

Podatnicy ci mogą natomiast złożyć oświadczenie o pomniejszeniu zaliczki o niższą kwotę wynoszącą nie 300 zł lecz 150 zł lub 100 zł, czyli odpowiednio 1/24 lub 1/36 kwoty zmniejszającej podatek.

Taką możliwość wprowadziła ustawa Niskie Podatki mając na uwadze osoby, które równocześnie uzyskują przychody od więcej niż jednego płatnika. W ten sposób mogą one w większym stopniu zrealizować w trakcie roku kwotę wolną od podatku. Dotyczy to w szczególności osób, które od żadnego płatnika nie otrzymują więcej niż 2 500 zł miesięcznie.

4.2.3. Stosowanie pomniejszenia zaliczki o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek „na żądanie”

Na gruncie ustawy PIT zdecydowana większość płatników pomniejsza zaliczki o 1/12 kwoty zmniejszającej podatek „na żądanie” podatnika, czyli dopiero wówczas gdy podatnik złoży płatnikowi oświadczenie o stosowaniu tego pomniejszenia. Płatnikami tymi są:

- zakłady pracy,
- organ rentowe od wypłat z tytułu zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia społecznego,
- bank, placówka pocztowa,
- uczelnia,
- areszt śledczy, zakład karny,
- centrum integracji społecznej,
- spółdzielnia,
- oddział Agencji Mienia Wojskowego,
- podmiot przyjmujący na praktykę absolwencką lub staż uczniowski,
- zleceniodawca i inna jednostka organizacyjna

– o których mowa w części „3. Płatnicy zaliczek”.

***Ważne!** Oświadczenie o stosowaniu pomniejszenia zaliczki w wysokości 300 zł podatnik może złożyć tylko jednemu płatnikowi.*

Jeżeli podatnik otrzymuje przychody od więcej niż jednego płatnika i chciałby, aby każdy płatnik zrealizował w trakcie roku (w całości lub w części) kwotę wolną od podatku, musi pamiętać, że:

- oświadczenie o stosowaniu pomniejszenia o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek może złożyć maksymalnie trzem płatnikom,
- łączna kwota pomniejszenia stosowanego w danym miesiącu przez wszystkich płatników (dotyczy płatników stosujących pomniejszenie „z mocy ustawy” oraz stosujących pomniejszenie na wniosek podatnika) nie może przekraczać 300 zł.

Stosowanie pomniejszenia jest możliwe jeśli wcześniej za pośrednictwem płatnika podatnik nie skorzystał w roku podatkowym z pełnej wysokości kwoty zmniejszającej podatek, np. poprzez złożenie wniosku o niepobieranie zaliczek w związku z przewidywaniem, że roczne dochody podatnika nie przekroczą 30 000 zł.

Składając oświadczenie o stosowaniu pomniejszenia zaliczki o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek:

- trzem płatnikom, podatnik może upoważnić każdego płatnika do stosowania pomniejszenia w wysokości 100 zł,
- dwóm płatnikom, podatnik może każdego z nich upoważnić do stosowania pomniejszenia w wysokości 150 zł, odpowiednio 100 zł, albo zróżnicować wysokość pomniejszenia przyznając jednemu płatnikowi prawo do odliczenia od zaliczki 150 zł, a drugiemu 100 zł.

***Ważne!** Podatnik jest obowiązany wycofać lub zmienić złożone uprzednio oświadczenie o stosowaniu pomniejszenia zaliczki o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek, jeżeli uległ zmianie stan faktyczny upoważniający do stosowania dotychczasowego pomniejszenia.*

4.2.3. Niestosowanie pomniejszenia zaliczki odpowiednio o 300 zł, 150 zł lub 100 zł

W każdym momencie podatnik może rezygnować ze stosowania pomniejszenia zaliczki o 1/12 kwoty zmniejszającej podatek (300 zł). Dotyczy to zarówno sytuacji, gdy pomniejszenie to płatnik stosuje „z mocy ustawy”, jak i „na żądanie”.

W dowolnym momencie podatnik może również wycofać uprzednio złożone oświadczenie(a) o stosowaniu pomniejszenia zaliczki w wysokości 1/24 kwoty zmniejszającej podatek (150 zł) lub 1/36 kwoty zmniejszającej podatek (100 zł).

W konsekwencji, jeżeli podatnik nie chce, aby przy obliczaniu zaliczki płatnik stosował pomniejszenie „z mocy ustawy” w wysokości 300 zł, albo „na żądanie” odpowiednio w wysokości 300 zł, 150 zł lub 100 zł, podatnik może „zwolnić” płatnika z obowiązku stosowania tego pomniejszenia. Wystarczy, że złoży płatnikowi oświadczenie o rezygnacji ze stosowania tego pomniejszenia lub wycofa uprzednio złożone oświadczenie.

4.2.4. Jeden podmiot a różne zasady obliczania zaliczek

Jak wcześniej informowano, w praktyce mogą wystąpić sytuacje, że ten sam podmiot (ta sama firma) – w stosunku do tego samego podatnika – oblicza zaliczki na różne sposoby, np. jako zakład pracy (art. 32 ustawy PIT) oraz zleceniodawca (art. 41 ust. 1 ustawy PIT).

Rodzi to określone konsekwencje dla składania przez podatników oświadczeń i wniosków mających wpływ na obliczanie zaliczki przez płatnika(ów), z uwagi na fakt, że na gruncie ustawy PIT inny jest sposób obliczania zaliczki od przychodów z pracy na etacie w stosunku do obliczania zaliczki od przychodów z umowy zlecenia, a co za tym idzie oświadczenia i wnioski złożone dla celów obliczania zaliczki od przychodów z umowy o pracę nie mają zastosowania do obliczania zaliczki od przychodów ze zlecenia (i odwrotnie).

Tym samym, jeśli podatnik w tej samej firmie jest zatrudniony na podstawie różnych umów, np. umowy o pracę oraz umowy zlecenia, to dla celów poboru zaliczki na podatek firma ta występuje w roli dwóch płatników (zakładu pracy oraz zleceniodawcy), a to oznacza, że

każdemu z tych płatników należy składać odrębne oświadczenia i wnioski mające wpływ na wysokość obliczanych zaliczek.

Ważne! Jeżeli podatnik składa temu samemu podmiotowi np. dwa druki PIT-2, w wersji opracowanej przez Ministerstwo Finansów, każdy w odniesieniu do innego źródła przychodów (np. z umowy o pracę oraz umowy zlecenia), to aby nie było wątpliwości w odniesieniu do jakiego źródła przychodów składany jest ten druk, w części B „Dane płatnika, któremu składane jest oświadczenie / wniosek” płatnik wskazuje również źródło przychodów, którego dotyczy ten druk.

Jeżeli PIT-2 składane są niejednocześnie (np. zawarta została nowa umowa, tj. np. oprócz umowy o pracę została zawarta kolejna umowa np. zlecenia) to wystarczy, że w PIT-2 dotyczącym drugiej umowy zostanie wskazane źródło (nie oznacza to zatem konieczności zmiany pierwszego PIT-2, gdyż podatnik i płatnik, a także okoliczności faktyczne i prawne wskazują jakiego źródła przychodów dotyczył pierwszy dokument PIT-2).

Najczęściej zadawane pytania¹⁷

- *Jeżeli pracownik zostaje zatrudniony w tej samej firmie na umowę cywilno-prawną czy automatycznie płatnik pomniejsza zaliczkę od przychodów z tej umowy o 1/12 kwoty zmniejszającej podatek?*

Odpowiedź: Nie, gdyż przychody z umowy o pracę i przychody z umowy cywilno-prawnej stanowią odrębne źródła przychodów. Dla stosowania kwoty zmniejszającej podatek przy umowie cywilno-prawnej wymagane jest złożenie oświadczenia płatnikowi.

- *W tym samym zakładzie pracy podatnik ma dwie umowy o pracę. Każda na pół etatu. Czy w tej sytuacji powinien składać odrębne oświadczenia i wnioski mające wpływ na wysokość zaliczki na podatek od przychodów z tych umów?*

Odpowiedź: Nie, zaliczkę na podatek w tym przypadku płatnik pobiera od jednego źródła, jakim jest praca na etacie, a więc pracownik, który chce upoważnić płatnika do pomniejszenia zaliczki o kwotę zmniejszającą podatek składa jedno oświadczenie PIT-2.

4.3. Oświadczenie o zamiarze preferencyjnego opodatkowania dochodów z małżonkiem albo jako osoba samotnie wychowująca dziecko

Zaliczki, które pobierają:

- zakład pracy,
- organ rentowy od wypłat z tytułu emerytur i rent,

- bank, placówka pocztowa,
- uczelnia,
- areszt śledczy, zakład karny,
- centrum integracji społecznej,

wynoszą:

- za miesiące, w których dochód podatnika uzyskany od początku roku od danego płatnika nie przekroczył kwoty 120 000 zł – 12% dochodu uzyskanego w danym miesiącu,
- za miesiąc, w którym dochód podatnika uzyskany od początku roku od danego płatnika przekroczył kwotę 120 000 zł – 12% od tej części dochodu uzyskanego w tym miesiącu, która nie przekroczyła tej kwoty, i 32% od nadwyżki ponad kwotę 120 000 zł,
- za miesiące następujące po miesiącu, w którym dochód podatnika uzyskany od początku roku od danego płatnika przekroczył 120 000 zł – 32% dochodu uzyskanego w danym miesiącu od danego płatnika.

Jeżeli ww. płatnikowi podatek złoży oświadczenie o zamiarze preferencyjnego opodatkowania dochodów z małżonkiem albo jako osoba samotnie wychowująca dziecko oraz wskaże, że jego przewidywane roczne dochody:

- nie przekroczą kwoty 120 000 zł, a małżonek lub dziecko nie uzyskują żadnych dochodów, które łączy się z dochodami podatnika – zaliczki za wszystkie miesiące roku podatkowego płatnik pobierze w wysokości 12% dochodu uzyskanego w danym miesiącu i dodatkowo pomniejszy je za każdy miesiąc o kwotę 300 zł, czyli 1/12 kwoty zmniejszającej podatek,
- przekroczą kwotę 120 000 zł, a dochody małżonka lub dziecka, które łączy się z dochodami podatnika, nie przekraczają 120 000 zł – zaliczki za wszystkie miesiące roku podatkowego płatnik pobierze w wysokości 12% dochodu uzyskanego w danym miesiącu od tego płatnika.

Złożenie przez podatnika wniosku o zamiarze preferencyjnego opodatkowania dochodów z małżonkiem albo jako osoba samotnie wychowująca dziecko - w sytuacji gdy przewidywane dochody podatnika nie przekroczą kwoty 120 000 zł, a małżonek lub dziecko nie uzyskują żadnych dochodów - powoduje, że płatnik stosuje podwójną dodatkową kwotę zmniejszenia, czyli 300 zł.

Najczęściej zadawane pytania¹⁷

- *Czy po złożeniu przez podatnika oświadczenia o zamiarze preferencyjnego opodatkowania z małżonkiem dodatkowe pomniejszenie zaliczki o 1/12 kwoty*

zmniejszającej podatek również podlega podziałowi na 1/24 lub 1/36 kwoty zmniejszającej podatek?

Odpowiedź: Jeżeli podatnik zadeklarował, że tylko jego roczne dochody nie przekroczą 120 000 zł, a małżonek lub dziecko nie uzyskują żadnych dochodów, które łączy się z dochodami podatnika, to dodatkowe pomniejszenie zaliczki za każdy miesiąc zawsze wynosi 1/12 kwoty zmniejszającej podatek (300 zł). Kwota ta nie jest dzielona na części stanowiące 1/24 lub 1/36 kwoty zmniejszającej podatek.

- *Czy oświadczenie o zamiarze preferencyjnego opodatkowania z małżonkiem może złożyć swojemu zakładowi pracy zarówno mąż, jak i żona.*

Odpowiedź: Tak, gdyż przepisy ustawy PIT nie uzależniają prawa podatnika do złożenia tego wniosku od jego niezłożenia przez małżonka. Należy jedynie sprawdzić, czy konsekwencją takiego działania nie będzie wyższa dopłata podatku w rozliczeniu rocznym.

4.4. Oświadczenie o stosowaniu ulgi na powrót, ulgi dla rodzin 4+ oraz ulgi dla pracujących seniorów.

Ulga na powrót, ulga dla rodzin 4+ oraz ulga dla pracujących seniorów, to zwolnienia od podatku PIT, o których mowa w art. 21 ust. 1 pkt 152-154 ustawy PIT.

Na podstawie tych przepisów wolne od podatku PIT, na warunkach określonych w ustawie PIT, są przychody podatnika do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 85 528 zł¹⁸, osiągnięte z:

- pracy na etacie,
- osobiście wykonywanej działalności na podstawie z umów zlecenia,
- pozarolniczej działalności gospodarczej (z wyjątkiem działalności opodatkowanej kartą podatkową),
- zasiłku macierzyńskiego¹⁹.

Przy obliczaniu zaliczki na podatek ulgi te mogą stosować następujący płatnicy:

- zakład pracy – w zakresie przychodów z pracy na etacie oraz z zasiłku macierzyńskiego,
- organ rentowy – w zakresie wypłat z tytułu zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia społecznego,

¹⁸ W przypadku zbiegu uprawnień do różnych ulg, suma przychodów zwolnionych od podatku na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 148, 152-154 ustawy PIT nie może w roku podatkowym przekroczyć kwoty przychodów wynoszącej 85 528 zł.

¹⁹ Zasiłek macierzyński w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 1732, z późn. zm.).

- zleceniodawca – w zakresie przychodów z osobiście wykonywanej działalności na podstawie umowy zlecenia.

Płatnik oblicza zaliczkę z uwzględnieniem wskazanej ulgi (lub ulg), jeżeli podatnik złoży temu płatnikowi, oświadczenie(a), że spełnia warunki do jej (ich) stosowania, przy czym w oświadczeniu dotyczącym ulgi na powrót, podatnik wskazuje również rok rozpoczęcia i zakończenia stosowania tej ulgi przez płatnika.

Oświadczenie o stosowaniu ulgi na powrót, ulgi dla rodzin 4+ oraz ulgi dla pracujących seniorów jest składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia i zawiera klauzulę o następującej treści: „**Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.**”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Podatnik, który nie złożył płatnikowi oświadczenia w sprawie stosowania wymienionej ulgi (lub ulg) nie traci do niej (ich) prawa. Może zastosować ją (je) dopiero w rozliczeniu rocznym, na zasadach określonych w ustawie PIT.

Najczęściej zadawane pytania¹⁷

- *Jeżeli w roku 2022 pracownik złożył oświadczenie o stosowaniu ulgi dla pracujących seniorów, to czy w roku 2023 powinien na nowo złożyć PIT-2 skoro w druku tym pojawiły się nowe pola dotyczące treści tego oświadczenia?*

Odpowiedź: Podatnik nie musi ponawiać oświadczenia w sprawie ulgi dla pracujących seniorów, gdyż na podstawie art. 22 ustawy Niskie Podatki oświadczenia i wnioski mające wpływ na obliczenie zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, złożone przed dniem 1 stycznia 2023 r., zachowują moc. O ile zatem nie uległ zmianie stan faktyczny, to uprzednio złożone oświadczenie pozostaje aktualne.

- *Co w przypadku podatnika, który z początkiem roku 2023 zatrudnił się w tej samej firmie na podstawie umowy o pracę i umowy zlecenia. Czy oświadczenie o stawianiu ulgi dla rodzin 4+ oraz ulgi na powrót powinien odrębnie składać zakładowi pracy i zleceniodawcy?*

Odpowiedź: Tak, jeśli zamiarem podatnika jest, aby każdy z płatników, czyli zakład pracy oraz zleceniodawca, stosowali ww. ulgi przy obliczaniu zaliczki na podatek.

4.5. Oświadczenia i wnioski w sprawie stosowania/niestosowania kosztów uzyskania przychodów

4.5.1 Informacje ogólne

Na gruncie ustawy PIT za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku służbowym, stosunku pracy, stosunku pracy nakładczej lub spółdzielczym stosunku pracy. Pracownikom przysługują miesięczne koszty uzyskania przychodów w wysokości:

- podstawowej (250 zł miesięcznie),
- podwyższonej (300 zł miesięcznie) w przypadku pracowników zamiejscowych albo
- udokumentowanej imiennymi biletami okresowymi.

Na etapie poboru zaliczek zakład pracy stosuje koszty „z mocy ustawy” (250 zł) albo „na żądanie” (300 zł).

Koszty w wysokości 250 zł miesięcznie stosuje również płatnik z art. 41 ust. 1 ustawy PIT (inna jednostka organizacyjna), który dokonuje wypłat przychodów tytułu osobiście wykonywanej działalności, o której mowa w art. 13 pkt 7 i 9 ustawy PIT, czyli z tytułu zasiadania w organach stanowiących osób prawnych (np. zarządzie, radzie nadzorczej) lub świadczenia usług zarządzania (np. na podstawie kontraktu menedżerskiego).

Koszty uzyskania przychodów (odpowiednio 250 zł, 300 zł) pomniejszają przychód do opodatkowania.

W określonych sytuacjach pracownikom oraz osobom uzyskującym przychody z praw majątkowych przysługują koszty uzyskania przychodów ustalane według normy 50% (więcej na ten temat w dalszej części).

4.5.2. Oświadczenie o stosowaniu podwyższonych kosztów uzyskania przychodów dla pracowników zamiejscowych w wysokości 300 zł

W przypadku, gdy miejsce stałego lub czasowego zamieszkania podatnika jest położone poza miejscowością, w której znajduje się zakład pracy, oraz podatnik nie otrzymuje dodatku za rozłąkę lub zwrotu kosztów dojazdu do zakładu pracy (chyba, że zwrot ten podlega opodatkowaniu), podatnik może złożyć zakładowi pracy oświadczenie o spełnieniu warunków do korzystania z kosztów podwyższonych dla pracowników zamiejscowych.

Oświadczenie podatnika stanowi podstawę dla zakładu pracy do pomniejszania miesięcznych przychodów o kosztu miesięczne uzyskania przychodów w wysokości 300 zł.

Rezygnacja ze stosowania tych kosztów w trakcie roku nie pozbawia podatnika prawa do korzystania z nich w rozliczeniu rocznym, jeśli spełnione są warunki określone dla tej preferencji.

4.5.3. Wniosek o niestosowanie podstawowych kosztów uzyskania przychodów w wysokości 250 zł

Ponieważ koszty uzyskania przychodów w wysokości 250 zł są stosowane z „mocy ustawy” – przez zakłady pracy (art. 32 ustawy PIT) oraz inne jednostki organizacyjne (art. 41 ust. 1 ustawy PIT) dokonujące świadczeń z tytułu osobiście wykonywanej działalności, o której mowa w art. 13 pkt 7 i 9 ustawy PIT – podatnik może w dowolnym momencie roku podatkowego złożyć ww. płatnikom wniosek o obliczanie zaliczek bez uwzględniania tych kosztów.

Z rozwiązania tego może skorzystać każdy podatnik uzyskujący przychody z pracy na etacie lub z działalności wymienionej w art. 13 pkt 7 i 9 ustawy PIT.

W szczególności jest ono dedykowane pracownikom wieloletowym, którzy chcą uniknąć ewentualnej dopłaty podatku w rozliczeniu rocznym. Dzieje się tak dlatego, że roczne koszty uzyskania przychodów dla pracowników są ograniczone limitem, który dla jednoetatowców wynosi 3 000 zł a dla wieloletowców miejscowych 4 500 zł.

Ograniczone limitem jest również wysokość rocznych kosztów uzyskania przychodów z osobiście wykonywanej działalności, o której mowa w art. 13 pkt 7 i 9 ustawy PIT.

Ważne! Wniosek o rezygnację ze stosowania kosztów uzyskania przychodów w wysokości 250 zł ma zastosowanie również po ustaniu stosunku prawnego łączącego płatnika z podatnikiem.

4.5.4. Wniosek o niestosowanie 50% kosztów uzyskania przychodów

Przy obliczaniu zaliczek na podatek zakłady pracy (w odniesieniu do przychodów ze stosunku pracy) oraz płatnicy w odniesieniu do przychodów z praw majątkowych mogą stosować koszty uzyskania przychodów w wysokości 50%.

Na gruncie ustawy PIT koszty w tej wysokości przysługują:

- z tytułu zapłaty twórcy za przeniesienie prawa własności wynalazku, topografii układu scalonego, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego, znaku towarowego lub wzoru zdobniczego,
- z tytułu opłaty licencyjnej za przeniesienie prawa stosowania wynalazku, topografii układu scalonego, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego, znaku towarowego lub wzoru zdobniczego, otrzymanej w pierwszym roku trwania licencji od pierwszej jednostki, z którą zawarto umowę licencyjną,
- z tytułu korzystania przez twórców z praw autorskich i artystów wykonawców z praw pokrewnych, w rozumieniu odrębnych przepisów, lub rozporządzania przez nich tymi prawami; z tym że koszty te oblicza się od przychodu pomniejszonego o potrącone przez płatnika w danym miesiącu składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz na ubezpieczenie chorobowe, których podstawę wymiaru stanowi ten przychód. Koszty te stosuje się do przychodów uzyskanych w dziedzinach wymienionych w art. 22 ust. 9b ustawy PIT.

W roku podatkowym łączne koszty uzyskania przychodów z tych tytułów nie mogą przekroczyć kwoty 120 000 zł.

W przypadku stosowania ulgi dla młodych, ulgi na powrót, ulgi dla rodzin 4+ lub ulgi dla pracujących seniorów w zakresie przychodów z pracy na etacie, suma łącznych kosztów uzyskania przychodów określonych według normy 50% oraz ww. przychodów z pracy na etacie (objętych ulgami), nie może w roku podatkowym przekroczyć kwoty 120 000 zł.

Podatnicy, uzyskujący przychody, do których ma zastosowanie 50% norma kosztów uzyskania przychodów, mogą złożyć zakładowi pracy, jak również płatnikowi wypłacającemu przychody z praw majątkowych, wniosek o rezygnację ze stosowania tych kosztów przy obliczaniu zaliczek na podatek.

Ważne! Wniosek o rezygnację ze stosowania 50% kosztów uzyskania przychodów ma zastosowanie również po ustaniu stosunku prawnego łączącego płatnika z podatnikiem.

Rezygnacja ze stosowania tych kosztów w trakcie roku nie pozbawia podatnika prawa do korzystania z nich w rozliczeniu rocznym, jeśli spełnione są warunki określone dla tej preferencji.

Najczęściej zadawane pytania¹⁷

- *Czy pracownik powinien poinformować płatnika, że nie chce, aby ten – na podstawie informacji o zmianie miejsca zamieszkania podatnika – stosował przy obliczaniu zaliczki na podatek podwyższone koszty uzyskania przychodów dla pracowników zamiejscowych.*

Odpowiedź: Koszty uzyskania przychodów w wysokości 300 zł (czyli w wysokości przysługującej pracownikom zamiejscowym) płatnik stosuje „na żądanie”, czyli po uprzednim złożeniu przez podatnika oświadczenia o spełnieniu warunku do ich zastosowania. Sama informacja o zmianie danych adresowych w systemie kadrowym płatnika jest niewystarczająca do zastosowania przez niego kosztów w tej wysokości.

- *Czy korzystanie z ulgi dla młodych w zakresie przychodów z pracy na etacie pozbawia podatnika prawa do 50% kosztów uzyskania przychodów w odniesieniu do przychodów ze stosunku pracy?*

Odpowiedź: Nie, podatnik może korzystać z dwóch preferencji, jeśli do każdej z nich spełnia warunki. Należy jedynie mieć na uwadze, że koszty uzyskania przychodów ustalone według normy 50% mają zastosowanie do tej części przychodów, która podlega opodatkowaniu. Ponadto w przypadku zbiegu uprawnień do ulgi dla młodych w zakresie przychodów z pracy na etacie oraz 50% kosztów uzyskania przychodów ich suma nie może w roku podatkowym przekroczyć 120 000 zł.

4.6. Wniosek o stosowanie/niestosowanie ulgi dla młodych

Ulga dla młodych to zwolnienie w podatku dochodowym od osób fizycznych adresowane do podatników, którzy nie ukończyli 26. roku życia (art. 21 ust. 1 pkt 148 ustawy PIT). Więcej na temat tej preferencji zawierają objaśnienia podatkowe ([link do zaktualizowanych objaśnień](#)).

Ulga dla młodych objęte są przychody z pracy na etacie, z osobiście wykonywanej działalności na podstawie umowy zlecenia, z odbywania praktyki absolwenckiej lub stażu uczniowskiego, z

zasiłku macierzyńskiego, otrzymane przez podatnika do ukończenia 26. roku życia, do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 85 528 zł¹⁸.

W większości przypadków przychody te uzyskiwane są za pośrednictwem płatników, którymi są:

- zakłady pracy – w zakresie przychodów z pracy na etacie oraz zasiłku macierzyńskiego,
- rolnicze spółdzielnie produkcyjne – w zakresie zasiłku macierzyńskiego,
- organy rentowe – w zakresie wypłat z tytułu zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia społecznego,
- podmioty przyjmujące na praktykę absolwencką lub staż uczniowski – w zakresie przychodów z odbywania praktyki absolwenckiej lub stażu uczniowskiego,
- zleceniodawcy – w zakresie przychodów z działalności wykonywanej osobiście na podstawie umowy zlecenia,
- organy egzekucyjne – w zakresie przychodów z pracy na etacie.

Wymienieni płatnicy mogą stosować ulgę dla młodych na etapie obliczania zaliczek, co oznacza, że od przychodów objętych tą preferencją nie pobierają zaliczki na podatek.

***Ważne!** Zasadą jest, że płatnicy stosują ulgę dla młodych „z mocy ustawy”. Jedynie organ rentowy stosuje ją „na żądanie”.*

W przypadku, gdy płatnik stosuje ulgę dla młodych „z mocy ustawy” (czyli ww. zakład pracy, rolnicze spółdzielnie produkcyjne, podmioty przyjmujące na praktykę absolwencką/ staż uczniowski, zleceniodawcy oraz organy egzekucyjne), podatnik może „zwolnić” płatnika z tego obowiązku. Wystarczy, że złoży płatnikowi wniosek w sprawie rezygnacji ze stosowania tej preferencji przy poborze zaliczek.

***Ważne!** Wniosek o rezygnację ze stosowania z ulgi dla młodych ma zastosowanie również po ustaniu stosunku prawnego łączącego płatnika z podatnikiem.*

Rezygnacja ze stosowania ulgi dla młodych w trakcie roku nie pozbawia podatnika prawa do korzystania z niej w rozliczeniu rocznym, na zasadach określonych w ustawie PIT.

Odmienne zasady stosowania ulgi dla młodych dotyczą organu rentowego. Organ rentowy stosuje ulgę dla młodych „na żądanie”. Zatem podatnik, który spełnia warunki do jej stosowania, i chciałby, aby organ rentowy uwzględnił ją przy poborze zaliczek, powinien złożyć do organu rentowego wniosek o obliczanie zaliczek z uwzględnieniem tej preferencji.

4.7. Wniosek o stosowanie wyższej stawki podatku

Zaliczki płatnicy pobierają według:

- dwóch stawek podatku w wysokości 12% i 32%. Stosują je następujący płatnicy:
 - zakład pracy,
 - rolnicza spółdzielnia produkcyjna,
 - organ rentowy w zakresie wypłat z tytułu emerytur, rent,
 - bank, placówka pocztowa,
 - uczelnia,
 - areszt śledczy, zakład karny,
 - centrum integracji społecznej,
- jednej stawki podatku w wysokości 12%. Jedną stawkę stosują:
 - organ rentowy w zakresie wypłat z zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia społecznego,
 - organ zatrudnienia,
 - WUP,
 - spółdzielnia,
 - oddział Agencji Mienia Wojskowego,
 - podmiot przyjmujący na praktykę absolwencką lub staż uczniowski,
 - zleceniodawca i inna jednostka organizacyjna,
 - organ egzekucyjny.

Na wniosek podatnika ww. płatnicy (z wyjątkiem organu egzekucyjnego) obliczają w ciągu roku zaliczki według stawki 32% zamiast 12%.

W związku z wnioskiem podatnika płatnik stosuje wyższą stawkę, niezależnie od faktycznej wysokości dochodów podatnika.

***Ważne!** Wybór wyższej stawki podatku dla celów obliczania zaliczki nie ma zastosowania w rozliczeniu rocznym. Podatek należny za dany rok podatkowy obliczany jest według obowiązującej za ten rok skali podatkowej, czyli z uwzględnieniem wszystkich jej elementów, w tym niższej stawki podatku.*

4.8. Wniosek o niepobieranie zaliczek

4.8.1. Dotyczy podatników o rocznych dochodach nieprzekraczających 30 000 zł

Podatnik, który przewiduje, że jego roczne dochody na skali nie przekroczą kwoty wolnej od podatku, czyli 30 000 zł, może złożyć wniosek o niepobieranie zaliczek w danym roku podatkowym.

Wniosek ten podatnik może złożyć każdemu płatnikowi (z wyjątkiem organu egzekucyjnego), o którym mowa w części „3. Płatnicy zaliczek”.

W sytuacji, gdy podatnik złoży płatnikowi wniosek o niepobieranie zaliczek, a jego dochody – mimo wcześniejszych przewidywań – przekroczą u tego płatnika w roku podatkowym kwotę 30 000 zł, płatnik – od nadwyżki ponad kwotę 30 000 zł – oblicza zaliczki bez stosowania pomniejszenia zaliczki o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek.

***Ważne!** Złożenie wniosku o niepobieranie zaliczek lub uzyskanie w roku podatkowym dochodów na skali w wysokości nieprzekraczającej kwoty wolnej nie zwalnia z obowiązku dokonania rozliczenia podatku w PIT-40A albo zeznaniu podatkowym.*

Najczęściej zadawane pytania¹⁷

- *Jak należy postąpić w sytuacji, gdy pracownik złożył wniosek o niepobieranie zaliczki w związku z tym, że jego roczne dochody nie przekroczą 30 000 zł, a w kolejnych miesiącach takie oświadczenie wycofał.*

Odpowiedź: Po wycofaniu przez podatnika wniosku o niepobieranie zaliczki płatnik zaczyna ją pobierać.

- *Pracownik złożył wniosek o niepobieranie zaliczki, po tym jak jego dochód wyniósł 10 000 zł. Czy w takim wypadku płatnik liczy dochód od nowa do kwoty 30 000 zł, czy uwzględnia wcześniejszy dochód w wysokości 10 000 zł i wniosek o niepobieranie zaliczek stosuje tylko w odniesieniu do pozostałych 20 000 zł (30 000 zł – 10 000 zł)?*

Odpowiedź: Wniosek o niepobieranie zaliczki płatnik stosuje do pozostałych 20 000 zł, czyli uwzględnia dochody uzyskane od początku roku, a nie wyłącznie dochody uzyskane od dnia złożenia wniosku przez podatnika.

- *Czy zakład pracy powinien stosować kwotę zmniejszającą podatek, jeśli pracownik złożył wniosek o niepobieranie zaliczki a następnie wycofał go w momencie, gdy jego dochody przekroczyły 20 000 zł?*

Odpowiedź: Po wycofaniu przez pracownika wniosku o niepobieranie zaliczki na podatek zakład pracy zaczyna pobierać zaliczkę na podatek na ogólnych zasadach. Oznacza to, że po wycofaniu wniosku płatnik może stosować pomniejszenie zaliczki o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek, jeśli podatnik złoży oświadczenie o stosowaniu tego pomniejszenia.

- *Jak powinien postąpić organ rentowy w przypadku osoby, która złożyła wniosek o niepobieranie zaliczki oraz poinformowała o zamiarze preferencyjnego opodatkowania jako osoba samotnie wychowująca dziecko? Czy po przekroczeniu 30 000 zł organ rentowy powinien stosować pomniejszenie zaliczki o 1/12 kwoty zmniejszającej podatek?*

Odpowiedź: Tak, po przekroczeniu 30 000 zł organ rentowy powinien pomniejszać zaliczkę o 300 zł, pod warunkiem, że dziecko nie uzyskuje żadnych dochodów, które łączy się z dochodami podatnika. Wykluczenie stosowania przez płatnika pomniejszenia zaliczki o 1/12 kwoty zmniejszającej podatek (po przekroczeniu 30 000 zł), dotyczy 1/12 kwoty zmniejszającej podatek przypadającej na podatnika (art. 31b ustawy PIT). Nie dotyczy dodatkowej 1/12 kwoty zmniejszającej podatek przysługującej podatnikowi w związku ze złożeniem oświadczenia zamiarze preferencyjnego opodatkowania dochodów jako osoba samotnie wychowująca dziecko (art. 32 ust. 3 pkt 1 ustawy PIT).

- *Od stycznia 2023 r. pracownik będzie mógł złożyć wniosek o niepobieranie zaliczki, gdyż przewiduje, że jego roczne dochody nie przekroczą 30 000 zł dochodu. Jak należy rozumieć dochód: czy przychód minus koszty, czy przychód minus koszty i minus składki społeczne?*

Odpowiedź: Za dochód rozumie się przychód pomniejszony o koszty uzyskania przychodów.

- *Czy wniosek o niepobieranie zaliczki w związku z dochodem nieprzekraczającym 30 000 zł, należy złożyć dwukrotnie, jeśli podatnik jest w tej samej firmie zatrudniony na podstawie umowy o pracę oraz umowy zlecenie?*

Odpowiedź: Wniosek w sprawie niepobierania zaliczek należy złożyć odrębnie każdemu płatnikowi, czyli odrębnie zakładowi pracy oraz odrębnie zleceniodawcy.

- *Jak ustalić kwotę wolną od potrąceń w przypadku pracownika, który złożył wniosek o niepobieranie zaliczki?*

Odpowiedź: Mając na uwadze postanowienia art. 87¹ Kodeksu pracy²⁰, przyjęc należy że w tym przypadku kwota zaliczki, o której mowa w tym przepisie wynosi 0 zł.

4.8.2. Dotyczy podatników wykonujących pracę poza terytorium Polski

W przypadku podatników, którzy przychody z pracy na etacie uzyskują poza terytorium Polski, płatnik – będący zakładem pracy – nie pobiera zaliczek od dochodów z tego źródła, pod warunkiem, że dochody te będą podlegały opodatkowaniu poza terytorium Polski.

²⁰ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1510, z późn. zm.).

Zaliczki te zakład pracy pobiera dopiero na wniosek podatnika. Przy ich obliczaniu zakład pracy uwzględni metodę proporcjonalnego odliczenia, która pozwala uniknąć podwójnego opodatkowania.

4.8. Odpowiedzialność podatnika lub płatnika

Zgodnie z art. 31a ust. 10 ustawy PIT, płatnik nie ponosi odpowiedzialności, w przypadku gdy zaniżenie przez niego lub nieujawnienie podstawy opodatkowania wynikało z zastosowania wniosków i oświadczeń złożonych przez podatnika.

W przypadku gdy zaliczka nie została pobrana z winy podatnika organ podatkowy nie wydaje decyzji o odpowiedzialności płatnika.

5. Decyzja organu podatkowego w sprawie zaliczek pobieranych przez płatnika

Na podstawie art. 22 § 2 ustawy – Ordynacja podatkowa, naczelnik urzędu skarbowego właściwy dla podatnika może zwolnić płatnika z obowiązku pobrania od podatnika zaliczek, jeżeli podatnik złoży do organu podatkowego wniosek w tej sprawie oraz wykaże, że:

- pobranie zaliczek zagraża ważnym interesom podatnika, a w szczególności jego egzystencji,
- pobrane zaliczki byłyby niewspółmiernie wysokie w stosunku do podatku należnego za rok podatkowy lub inny okres rozliczeniowy.

Z kolei na podstawie art. 22 § 2a tej ustawy ww. naczelnik urzędu skarbowego, na wniosek podatnika, ogranicza pobór zaliczek, jeżeli podatnik uprawdopodobni, że zaliczki obliczone według zasad określonych w ustawach podatkowych byłyby niewspółmiernie wysokie w stosunku do podatku należnego od dochodu lub zysku przewidywanego na dany rok podatkowy.

Ważne! Wydanie przez organ podatkowy decyzji w sprawie zwolnienia płatnika z obowiązku pobrania od podatnika zaliczki lub ograniczenia jej wysokości nie zwalnia podatnika z obowiązku zapłaty podatku w rozliczeniu rocznym.

6. Zaliczki a podatek należny

Podatek PIT – od dochodów opodatkowanych skalą podatkową – jest podatkiem rocznym. Jego ostateczne rozliczenie następuje w rocznym obliczeniu podatku przez organ rentowy PIT-40A albo w zeznaniu podatkowym PIT-36, PIT-37. W konsekwencji, zaliczki, które w trakcie roku pobiera od podatnika płatnik lub podatnik sam je wpłaca do urzędu skarbowego, stanowią jedynie akonto finalnego rozliczenia.

Podatek wynikający z PIT-40A, PIT-36 albo PIT-37 jest podatkiem należnym od dochodów podatnika uzyskanych w roku podatkowym, chyba, że organ podatkowy wyda decyzję, w której określi inną wysokość podatku.

Jeśli podatek należny jest wyższy od wpłaconych w trakcie roku zaliczek (w tym pobranych przez płatników) powstaje niedopłata podatku, którą podatnik uiszcza w rozliczeniu rocznym.

Niedopłata podatku wynikająca z PIT-40A jest pobierana przez organ rentowy z wypłat dokonywanych na rzecz podatnika w marcu lub kwietniu roku następnego.

Niedopłatę podatku wynikającą z PIT-36 albo PIT-37 podatnik wpłaca sam na indywidualny rachunek podatkowy w terminie określonym na złożenie zeznania podatkowego. Informacje na temat mikrorachunku podatkowego są udostępnione na <https://www.podatki.gov.pl/mikrorachunek-podatkowy/>.

Jeśli z zeznania podatkowego wynika nadpłata organ podatkowy zwraca ją podatnikowi na zasadach określonych w przepisach ustawy – Ordynacja podatkowa.

7. Podsumowanie

Podatnik, który uzyskuje przychody za pośrednictwem płatników podatku PIT, ma wpływ na wysokość zaliczek przez nich obliczanych.

Podatnik może złożyć oświadczenia i wnioski mające wpływ na obniżenie zaliczki lub na jej podwyższenie.

Oświadczenia i wnioski podatnik może złożyć w dowolnym momencie roku, pamiętając o „karencji” jaką mają płatnicy na ich zastosowanie (co do zasady wynosi ona około miesiąca, jedynie dla organu rentowego – dwa miesiące).

Liczba składanych oświadczeń i wniosków zależy od indywidualnej sytuacji podatnika. Ważne, aby treść złożonych oświadczeń i wniosków nie budziła żadnych wątpliwości co do zakresu stosowanych pomniejszeń przez płatnika.

Oświadczenia i wnioski podatnik może składać według wzorów udostępnionych przez Ministerstwo Finansów (PIT-2, PIT-2A, PIT-3). Korzystanie z tych druków nie jest jednak obowiązkowe. Podatnik może składać oświadczenia lub wnioski w sposób przyjęty u danego płatnika.

Ostateczne rozliczenie podatku dochodowego od osób fizycznych obliczanego według skali podatkowej następuje w odniesieniu do całorocznych dochodów. Zaliczki stanowią jedynie akonto tego rozliczenia. Niepobieranie zaliczek w trakcie roku lub pobieranie ich w niższej (wyższej) wysokości nie zwalnia z rozliczenia rocznego oraz uiszczenia „kwoty do zapłaty”, która z niego wynika.

Poniżej zamieszczono zestawienie oświadczeń i wniosków, które podatnicy mogą składać poszczególnym płatnikom. Znakiem **V** oznaczono możliwość złożenia danego oświadczenia lub

wniosku, odpowiednio znakiem **X** oznaczono brak podstawy prawnej do złożenia tego oświadczenia lub wniosku.

Tabela nie uwzględnia oświadczeń i wniosków składanych w celu wycofania lub zmiany uprzednio złożonego oświadczenia i wniosku. Te podatnik może składać w każdym momencie pamiętając, że wycofanie i zmiana złożonego uprzednio oświadczenia lub wniosku następuje w drodze nowego oświadczenia lub wniosku.

Tabela. Oświadczenia i wnioski podatnika mające wpływ na obliczenie zaliczki przez płatnika

A - Oświadczenie o stosowaniu pomniejszenia zaliczki o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek;												
B - Oświadczenie o niestosowaniu pomniejszenia zaliczki o kwotę stanowiącą nie więcej niż 1/12 kwoty zmniejszającej podatek												
C - Oświadczenie o zamiarze preferencyjnego opodatkowania dochodów z małżonkiem albo jako osoba samotnie wychowująca dziecko												
D - Oświadczenie o stosowaniu ulgi na powrót, ulgi dla rodzin 4+ oraz ulgi dla pracujących seniorów												
E - Wniosek o stosowanie ulgi dla młodych												
F - Wniosek o niestosowanie ulgi dla młodych												
G - Wniosek stosowanie kosztów uzyskania przychodów w wysokości 300 zł												
H - Wniosek o niestosowanie kosztów uzyskania przychodów w wysokości 250 zł												
I - Wniosek o niestosowanie kosztów uzyskania przychodów w wysokości 50%												
J - Wniosek o stosowanie wyższej stawki podatku												
K - Wniosek o niepobieranie zaliczek												
Lp.	PLATNIK	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	zakład pracy (art. 32 ustawy PIT)	V	X	V	V	X	V	V	V	V	V	V

2.	rolnicza spółdzielnia produkcyjna (art. 33 ustawy PIT)	X	V	V	X	X	V	X	X	X	V	V
3.	organ rentowy od wypłat z tytułu emerytur i rent (art. 34 ust. 2 ustawy PIT)	X	V	V	X	X	X	X	X	X	V	V
4.	organ rentowy od wypłat z tytułu zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia społecznego (art. 34 ust. 3 ustawy PIT)	V	X	X	V	V	X	X	X	X	V	V
5.	zleceniodawca i inne podmioty (art 41 ust. 1 ustawy PIT)	V	X	X	V	X	V	X	V	V	V	V
6.	bank, placówka pocztowa (art. 35 ust. 1 pkt 1 ustawy PIT)	V	X	V	X	X	X	X	X	X	V	V
7.	uczelnia (art. 35 ust. 1 pkt 2 ustawy PIT)	V	X	V	X	X	X	X	X	X	V	V
8.	areszty śledcze, zakłady karne (art. 35 ust. 1 pkt 3 ustawy PIT)	V	X	V	X	X	X	X	X	X	V	V
9.	centrum integracji społecznej (art. 35 ust. 1 pkt 4 ustawy PIT)	V	X	V	X	X	X	X	X	X	V	V
10.	organ zatrudnienia (art. 35 ust. 1 pkt 5 ustawy PIT)	X	V	X	X	X	X	X	X	X	V	V
11.	WUP (art. 35 ust. 1 pkt 6 ustawy PIT)	X	V	X	X	X	X	X	X	X	V	V
12.	spółdzielnia (art. 35 ust. 1 pkt 7 ustawy PIT)	V	X	X	X	X	X	X	X	X	V	V
13.	oddział Wojskowej Agencji Mieszkaniowej (art. 35 ust. 1 pkt 8 ustawy PIT)	V	X	X	X	X	X	X	X	X	V	V
14.	podmiot przyjmujący na praktykę absolwencką lub staż uczniowski	V	X	X	X	X	V	X	X	X	V	V

	(art. 35 ust. 1 pkt 9 ustawy PIT)											
15.	organ egzekucyjny (art. 42e ustawy PIT)	X	V	X	X	X	V	X	V	X	X	X